

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ,
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ**

**ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА
ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ НА 2008—2011 РОКИ**

ОСВІТНІЙ ПАКЕТ

для тематичного короткотермінового семінару

***«Державне управління
України в спільному
європейському просторі»***

«Державне управління України в спільному європейському просторі»:
Освітній пакет для тематичного короткотермінового семінару. / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; В.Бойко, Л.Чабак – Чернігів : ЦППК, 2010. – 23 с.

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою Чернігівського Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, протокол № 5 від 21 жовтня 2010 р.

© Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2010

ЗМІСТ

	С.
СТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ. ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС...	4
ІСТОРІЯ ВІДНОСИН ЄС – УКРАЇНА.....	7
ЩО ТАКЕ СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО. ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	16
«НАЛЕЖНЕ ВРЯДУВАННЯ». ЗАВДАННЯ, ЯКІ СТОЯТЬ ПЕРЕД УКРАЇНОЮ НА ШЛЯХУ ДО ЄС.....	22

СТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ. ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС

Ідеї пан'європеїзму, що довгий час висувалися мислителями впродовж історії Європи, з особливою силою зазвучали після Другої світової війни.

Дві світові війни ХХ сторіччя, що потрясли Європу, так чи інакше спричинили два різні за своїм характером фактори:

1. Зростання політичної, економічної та військової могутності США і їхньої конкуруючої ролі.

2. Появу і розвиток могутнього табору соціалістичних держав на чолі з СРСР, і також їхньої конкуруючої ролі.

Така ситуація підштовхнула ряд європейських держав до рішучих дій у сфері організації та консолідації спільних зусиль. У післявоєнний період на континенті з'явилися ціла низка організацій: Рада Європи, НАТО, Західноєвропейський союз.

Однак найбільш значний і, можна сказати, вирішальний, крок у цьому напрямку був зроблений у 1951 р., коли після розбіжностей, що проявилися в ході першої міжнародної конференції, яка обговорювала питання європейської інтеграції, 6 держав, позиції яких виявилися подібними (ФРН, Італія, Бельгія, Франція, Люксембург, Нідерланди), уклали угоду (договір) про Європейське об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС).

Ця угода (договір) започаткувала собою створення спільного ринку вугілля і сталі держав, що її підписали. З перших же кроків розвитку цього спільного ринку виникла потреба у виробленні спільних для учасників ринку правил. Так був покладений початок розвитку права Європейського Союзу.

Одночасно з розвитком ЄОВС у Європі зріли ідеї федералізму, й особливо у сфері західноєвропейської інтеграції. В 1957 р. у Римі були підписані два договори: перший визначав створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), що на практиці означало утворення спільного ринку в більш широкому, ніж у рамках ЄОВС, плані економічних відносин. Другий знаменував створення Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатом).

Створення цих співтовариств у сукупності з ЄОВС сприяло розвитку спільного ринку товарів, капіталів, робочої сили, послуг. До складу цих співтовариств, крім учасників ЄОВС, увійшли й інші європейські держави, і зокрема Великобританія, Данія, Австрія, Італія, Швеція, Франція та ін.

У 1965 р. був підписаний договір про злиття всіх цих співтовариств у єдине ціле і створення єдиних органів керування і виконання. До таких органів були віднесені:

- Рада, що складається з офіційних представників держав-членів на рівні міністрів;
- Комісія, що складається з представників міжнародного чиновницького корпусу, призначених за умови одноголосного рішення;
- Парламентська асамблея;

- Суд європейських співтовариств.

При цьому слід зазначити, що такі органи, як Комісія і Суд, мали ознаки органів наднаціонального характеру.

Одночасно розроблялися й удосконалювалися правові положення, що регламентують розвиток інтеграційних процесів у країнах-учасницях.

Так поступово створювалася унікальна європейська, і отже, міжнародна, організація зі своїми специфічними органами керування і системою права.

Однак завдання інтеграції західноєвропейських держав у сферу спільного ринку в рамках єдиних митних і торговельних кордонів ще не були вирішені. Необхідно було рішуче знищити всі перешкоди і бар'єри на шляху вільного руху товарів, капіталів, робочої сили і послуг. Тому в 1986 р. положення Римського договору 1957 р. та інших угод були, з метою вдосконалення, скоректовані, й на міжурядовій конференції був вироблений інший документ – Єдиний європейський акт (ЄЄА), який був прийнятий у 1986 р. Цим актом визначалася чітка програма створення єдиного внутрішнього ринку з єдиними митними, тарифними і торговельними правилами й обмеженого тільки зовнішніми державними кордонами країн-учасниць.

Прийняття ЄЄА стало важливою віхою в розвитку права Європейського союзу. Однак більш рішучий та ефективний крок у цьому напрямку був зроблений у 1992 р. на конференції країн - членів співтовариства в Маастрихті (Нідерланди), де був розроблений і підписаний Договір про Європейський Союз (ЄЄ), який, за місцем його прийняття, одержав назву "Маастрихтський договір".

Цей Договір офіційно об'єднав усі раніше згадані європейські співтовариства. Договір виділяв серед інших дві найважливіші сфери співробітництва - у сфері вироблення і проведення єдиної зовнішньої політики і політики безпеки та у сфері юстиції і внутрішніх справ.

Надалі, в 1996 р., в Амстердамі сфера юстиції і внутрішніх справ була уточнена і виражалася як співробітництво поліції і судів у кримінально-правовій сфері.

Відповідно до Амстердамської редакції у сфері прав і свобод громадян, Європейський Союз розглядався як простір для волі, безпеки і справедливості, в рамках якого приймаються заходи для підвищеного захисту прав, свобод та інтересів громадян.

У такий спосіб, згідно з вищезазначеними актами, в Європі утворилось унікальне велике об'єднання інтеграційного характеру у вигляді Європейського Союзу. До нього входили на момент підписання Маастрихтського договору 15 західноєвропейських держав зі зростаючою тенденцією вступу нових членів.

Це об'єднання поступово набувало рис наднаціонального характеру й утворило свою систему особливо уповноважених органів. Структура цих органів включає:

Європейську раду, яка засідає не менше двох разів на рік і є вищим органом Європейського Союзу, оскільки включає глав держав та урядів. Вирішує найважливіші питання і визначає принципи діяльності. До складу Європейської ради входить також голова Європейської комісії;

Раду Міністрів – основний постійно діючий орган. На її засіданнях, які проводяться щомісяця, кожен член Союзу представлений одним представником, залежно від того, які питання мають вирішуватись.

Комісію Європейського Союзу – постійно діючий орган із функціями головного виконавчого органу. До її складу входять представники майже всіх держав-членів, але в різних кількостях. Кожен член комісії- комісар - очолює Генеральний директорат, відповідальний за якусь окрему ділянку діяльності. Основний обов'язок Комісії – контролювати виконання державами-членами рішень Ради міністрів. У зв'язку з цим Комісія розглядається як наднаціональний орган.

Європейський парламент є консультативним органом з рекомендаційними функціями. До його складу входять 626 депутатів, які обираються на основі прямого виборчого права на 5 років. Вибори організуються у спеціально утворених виборчих округах у всіх державах – членах Європейського Союзу. Місцезнаходження - м. Страсбург (Франція). Роль Європарламенту поступово зростає. Він має право контролювати Європейську раду і Комісію Європейського Союзу, а також брати участь у законодавчому та бюджетному процесах;

Європейський Суд Правосуддя – верховна судова влада Союзу, має чітко виражені риси наднаціонального органу. Суд компетентний тлумачити положення основних правових актів Європейського Союзу і контролювати їх дотримання всіма його членами.

Поряд із цими, основними, органами, в структуру Європейського Союзу входять і інші, і зокрема Комітет постійних представників (для підтримки постійних міжурядових контактів), Суд першої інстанції (для втілення роботи Європейського Суду Правосуддя), Економічний та соціальний комітет як консультативний орган Європейського Союзу, Суд аудиторів, у функції якого входить фінансовий контроль діяльності Європейського Союзу.

В цілому Європейський Союз на міжнародній арені виступає як самостійний суб'єкт міжнародного права і має дуже розгалужену мережу представництв більш ніж у 100 державах.

У доктрині сучасного міжнародного права Європейський Союз іноді розглядається як міждержавне утворення особливого типу, як розмита конфедерація з тенденцією до переходу в унітарну державу нової формації.

13 грудня 2007 року державами-членами Європейського Союзу було підписано Лісабонський договір. Він набув чинності 1 грудня 2009 року – після того, як його ратифікували усі країни ЄС відповідно до своїх національних процедур.

Він робить ЄС демократичнішим, ефективнішим та прозорішим. Він надає громадянам та парламентам можливість більшого впливу на вирішення питань на європейському рівні, а Європі - чіткішого та консолідованішого голосу в світі, разом з тим повсякчас захищаючи національні інтереси держав-членів.

Договором передбачено нові можливості для ініціативи громадян. За наявності одного мільйона підписів вони можуть подати петицію до

Європейської Комісії щодо просування на рівні ЄС своїх пропозицій, які стосуються тієї чи іншої сфери діяльності Союзу.

Національні парламенти держав-членів ЄС отримали більше повноважень щодо експертизи законопроектів ЄС перед їх затвердженням Європарламентом і Радою Міністрів. Метою цієї новації є запобігання тому, аби Союз перебирав на себе компетенцію у питаннях, які мають розв'язуватися на національному або місцевому рівнях.

Посилено вплив Європейського Парламенту. Тепер його депутати, яких обирають напряму громадяни держав-членів ЄС, мають можливість впливати на вирішення більшої кількості питань з компетенції Союзу.

На відміну від норм, закладених у попередньому Ніщцькому договорі, Європейська Комісія продовжує формуватися за принципом представництва одного Комісара від кожної держави-члена ЄС.

ІСТОРІЯ ВІДНОСИН ЄС – УКРАЇНА

Договірно-правова база відносин:

Угода про партнерство та співробітництво (УПС) (підписана 16.06.1994 р., набрала чинність 1 березня 1998 р., термін дії – 10 років);

NB! 5 березня 2007 року Україна та ЄС розпочали переговорний процес щодо укладення нової угоди, яка після Дванадцятого саміту Україна – ЄС (9 вересня 2008 р., м. Париж, Франція) носить назву “Угода про асоціацію” між Україною та ЄС. На період до набрання чинності Угодою про асоціацію щороку автоматично продовжується дія УПС.

Інститути співробітництва:

- *Саміт Україна - ЄС* за участю Президента України та делегації ЄС у складі:
 - Президента Європейської Ради;
 - Голови Європейської Комісії (ЄК), та
 - під час т.зв. перехідного періоду (зокрема, протягом 2010 року), представники країн, що головують у Раді міністрів ЄС, можуть включатися до делегації ЄС (насамперед, у випадках проведення саміту на території їхньої країни).
- *Рада з питань співробітництва* за участю Прем'єр-міністра України та делегації ЄС у складі (на 14 засіданні Ради):
 - Високого представника ЄС у закордонних справах і безпековій політиці / Віце-президента Європейської Комісії.
 - члена ЄК з питань розширення та Європейської політики сусідства, та
 - Державного секретаря у справах ЄС міністерства закордонних справ країни, що головує в ЄС,

- *Комітет та галузеві підкомітети з питань співробітництва;*
- *Комітет парламентського співробітництва (КПС) за участю голів Комітету ВРУ з питань європейської інтеграції та Делегації Європейського Парламенту у КПС;*

Загальний контекст відносин

Значний позитивний політичний вплив на розвиток відносин між Україною та ЄС мало розширення ЄС у 2004 році, завдяки якому до складу Євросоюзу увійшли безпосередні сусіди та традиційні партнери України, інтересам яких відповідає подальше наближення України до ЄС.

Європейська політика сусідства, Східне партнерство

Влітку 2004 року Європейський Союз започаткував реалізацію Європейської політики сусідства, яка охопила східне та південне коло сусідніх з ЄС країн. Усвідомлення неадекватності ЄПС та жорстка позиція України щодо її неприйнятності (передусім через її позиціонування як альтернативи політиці розширення) сприяли тому, що всередині ЄС почалися пошуки шляхів визначення для України нового статусу в стосунках з ЄС, про що свідчить ініційована навесні 2008 року Польщею та Швецією зовнішньополітична ініціатива „Східне партнерство”, установчий саміт якої відбувся 7 травня 2009 р. в м. Прага.

На відміну від Європейської політики сусідства, “Східне партнерство” є доповненням до двостороннього формату відносин між ЄС та державами-партнерами. У випадку України такі двосторонні відносини з ЄС є більш амбітними за “Східне партнерство” у кількох ключових сферах. Разом з цим, особливий інтерес для України становлять такі елементи “Східного партнерства” (СхП):

- програма Всеохоплюючої інституційної розбудови (в рамках двостороннього виміру СхП);
- сприяння регіональному розвитку на основі політики регіонального вирівнювання Європейського Союзу (в рамках двостороннього виміру СхП);
- створення інтегрованої системи управління кордонами згідно зі стандартами ЄС (у контексті реалізації відповідної багатосторонньої ініціативи-флагмана в рамках тематичної платформи “Демократія, належне врядування та стабільність”);
- поглиблення інтеграції у сфері енергетичної безпеки (в рамках діяльності багатосторонньої тематичної платформи “Енергетична безпека” і реалізації енергетичних ініціатив-флагманів).

План дій Україна – ЄС, Порядок денний асоціації Україна – ЄС

Етапною подією, що надала поштовх поглибленню відносин між Україною та ЄС, стали президентські вибори в Україні наприкінці 2004 року.

21 лютого 2005 року підписано План дій Україна-ЄС, який став інструментом реалізації Європейської політики сусідства і визначав пріоритетні сфери двосторонньої співпраці з метою наближення України до ЄС.

11 березня 2008 року за результатами спільної оцінки Плану дій було продовжено термін його чинності до весни 2009 р., затверджено 23 додаткових

пріоритети співробітництва та домовлено про підготовку нового практичного інструмента на заміну Плану дій Україна - ЄС (домовленість підтверджена на Дванадцятому саміті Україна – ЄС 9 вересня 2008 р. в м. Париж).

На виконання цих домовленостей сторонами підготовлено та схвалено на засіданні Ради з питань співробітництва Україна – ЄС 16 червня 2009 р. „Порядок денний асоціації Україна – ЄС” (робоча назва документа, що використовувалася в ході консультацій – новий практичний інструмент).

Порядок денний асоціації (ПДА) розроблений з метою забезпечення підготовки до реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС ще до завершення переговорів, підписання та набрання нею чинності.

ПДА було ухвалено стороною ЄС під час засідання міністерської Ради ЄС 26 жовтня 2009 року. Остаточне затвердження цього документа відбулося 24 листопада 2009 року шляхом обміну нотами.

Для забезпечення процесу моніторингу та щорічного перегляду документа був створений механізм Спільного комітету старших посадових осіб. 25 листопада 2009 р. в м. Брюссель відбулося підготовче засідання Спільного комітету старших посадових осіб з оцінки імплементації ПДА.

26 січня 2010 р. в м. Київ проведено перше засідання Спільного комітету ПДА, в ході якого сторони розглянути хід виконання положень ПДА, затвердили пріоритети діяльності в рамках імплементації документа на 2010 рік та затвердили керівні принципи роботи Спільного комітету.

14 квітня 2010 року відбулася відеоконференція Спільного комітету старших посадових осіб, під час якої були обговорені подальші заходи з реалізації пріоритетів ПДА у 2010 році.

У ході 14 засідання Ради з питань співробітництва Україна – ЄС (м. Люксембург, 15 червня 2010 року) був схвалений Спільний звіт щодо прогресу в імплементації виконання ПДА.

Переговори щодо Угоди про асоціацію (УА) між Україною та ЄС

Ключовим питанням порядку денного відносин Україна – ЄС залишається переговорний процес стосовно укладення Угоди про асоціацію на заміну чинної Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом (УПС). Невід’ємною складовою майбутньої УА стануть положення про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ).

Порівняно з УПС, Угода про асоціацію є якісно новим, поглибленим форматом відносин між Україною та ЄС. Угоди такого типу були укладені свого часу з країнами Центральної та Східної Європи і є важливим та логічним кроком на шляху наближення в перспективі до наступного етапу – укладення угод про вступ до ЄС. Завдяки цьому Україна наблизилася до балканських країн, які кілька років тому уклали з ЄС угоди про стабілізацію та асоціацію.

У січні 2007 р. Радою Європейського Союзу було затверджено Мандат Європейської Комісії (ЕК) на проведення переговорів з Україною стосовно укладення т.зв. «нового базового договору», який згодом отримав робочу назву „нової посиленої угоди” (НПУ). У свою чергу, Указом Президента України від 05.02.2007 р. (зі змінами, внесеними Указом Президента України

від 30.11.2007 р.) затверджено склад Делегації України для участі у переговорах з Європейським Союзом, а також відповідні директиви зазначеній Делегації.

Україна та ЄС ведуть переговори про укладення УА, починаючи з березня 2007 року. Наразі відбулося 15 раундів переговорів (останній з них відбувся 11 травня 2010 р. у м. Київ, наступний – XVI – запланований на 15 вересня 2010 р. у Брюсселі).

За структурою майбутня УА складатиметься з таких шести розділів: „Преамбула, загальні цілі та принципи”, „Політичний діалог та реформи, політична асоціація, конвергенція у сфері зовнішньої і безпекової політики”, „Юстиція, свобода та безпека”, „Економічне та секторальне співробітництво, розвиток людського потенціалу”, „Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі” та „Загальні, інституційні і прикінцеві положення”.

У тексті Спільної заяви за результатами Паризького саміту лідери України та ЄС закріпили домовленість про те, що НПУ між Європейським Союзом і Україною буде Угодою про асоціацію (Association Agreement), яка „...залишає відкритим шлях для подальшого прогресивного розвитку у відносинах між Україною та ЄС...”. Було визнано також, що „...Україна як європейська держава поділяє з країнами Європейського Союзу спільну історію та спільні цінності...”. Лідери ЄС підтвердили визнання європейських устремлінь України і привітали її європейський вибір.

Було домовлено, що УА оновить спільні інституційні рамки, сприятиме поглибленню відносин у всіх галузях, посилить **політичну асоціацію** та **економічну інтеграцію** між Україною і Європейським Союзом на основі взаємних прав та обов’язків.

***NB!** В основі політичної асоціації – зближення позицій України та ЄС з усіх питань міжнародного миру та безпеки, забезпечення безпосередньої участі України у політиках, агенціях та програмах ЄС, спільність дій з метою забезпечення інтересів національної безпеки Української держави. В основі економічної інтеграції – створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) Україна - ЄС на основі чотирьох свобод, спрямованої на поступову інтеграцію України до внутрішнього ринку Євросоюзу.*

Підбиваючи підсумки п’ятнадцяти раундів переговорів, можна говорити про такий ключовий прогрес на шляху до укладення Угоди про асоціацію:

- погоджено назву майбутньої угоди як Угода про асоціацію,
- підтверджено налаштованість сторін закласти нову основу для подальшого розвитку відносин на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції,
- розпочато діалог з метою запровадження безвізового режиму короткострокових поїздок громадян України до держав-членів ЄС; домовлено про відображення зазначеного питання в тексті Угоди,
- на експертному рівні погоджено тексти всіх розділів УА, за винятком розділу про ЗВТ і питань, що вимагатимуть окремих політичних домовленостей на високому рівні. Йдеться, насамперед, про такі з них:
 - положення про європейську перспективу України,

- положення про запровадження безвізового режиму коротко-строкових поїздок громадян України до держав-членів ЄС та руху осіб в цілому (насамперед, у контексті обговорення ЗВТ),
- терміни дії УА.

14 вересня 2007 р. (XI саміт Україна – ЄС), 9 вересня 2008 р. (XII саміт Україна – ЄС) та 4 грудня 2009 р. (XIII саміт Україна – ЄС) були схвалені, відповідно, I, II та III звіти про прогрес у переговорах щодо укладення Угоди про асоціацію.

Переговорний процес щодо створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС

Розділ про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) є невід’ємною складовою майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Офіційні переговори щодо створення ЗВТ розпочалися 18 лютого 2008 р. Передумовою цього став вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ).

Положення про ЗВТ визначатимуть правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також для регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

На сьогодні можна констатувати, що положення про створення ЗВТ є найбільш складною частиною переговорного процесу з укладення майбутньої Угоди про асоціацію. Це пов’язано з тим, що всеохоплююча ЗВТ передбачатиме лібералізацію торгівлі не лише товарами (включаючи продукцію сільськогосподарського виробництва та іншу чутливу продукцію), але й лібералізацію торгівлі послугами, вільний рух капіталу, а також поступову конвергенцію з ЄС у регуляторних та інших сферах (стандарти, оцінка відповідності, санітарні та фітосанітарні правила, конкурентна політика, державні закупівлі тощо).

При цьому, наповнення майбутньої ЗВТ має спрямовуватися на досягнення максимально глибокої економічної інтеграції, до якої будуть готові сторони і яка не матиме аналогів з попередньої практики Євросоюзу.

Таким чином, йдеться про ЗВТ, яка матиме не преференційний, а інтеграційний характер. Результатом її створення має стати взаємовигідне відкриття відповідних ринків за умови відповідності національної продукції специфічним вимогам ЄС. Тому, головним завданням України у цьому контексті буде здійснення комплексу реформ, спрямованих на приведення українського законодавства у відповідних сферах та галузях економіки у відповідність до норм ЄС.

На сьогодні відбулося 12 раундів переговорів щодо ЗВТ Україна – ЄС за такими напрямками співпраці: торгівля товарами; тарифна пропозиція; технічні бар’єри в торгівлі; інструменти торговельного захисту; санітарні та фітосанітарні заходи; сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; правила походження товарів; торговельні відносини в енергетичній сфері; послуги, заснування компаній, інвестиції, рух капіталу та поточні платежі; права інтелектуальної власності, в т. ч. захист географічних зазначень;

конкурентна політика (антимонопольні заходи та державна допомога); державні закупівлі; торгівля та сталий розвиток; транспарентність; врегулювання спорів (загальні та у сфері енергетики), інституційне забезпечення.

За результатами переговорів сторони досягли прогресу в опрацюванні більшості розділів. Найбільш проблемними залишаються питання доступу до сільськогосподарського ринку ЄС, ринку послуг та питання свободи здійснення підприємницької діяльності.

З метою прискорення переговорного процесу у міжраундовий період проводяться відео-конференції, під час яких здійснюється експертне обговорення окремих проектів розділів.

Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки.

Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки є одним з ключових пріоритетів у розвитку відносин між Україною та ЄС. Важливість такого співробітництва обумовлена наявністю спільного кордону, що вимагає налагодження зв'язків для подолання спільних викликів сьогодення, так і потребами зміцнення міждержавних зусиль для вирішення спільних проблем з метою створення загальноєвропейського простору свободи та безпеки.

Основними напрямками взаємодії між Україною та ЄС на сьогодні є міграція, притулок, управління кордонами, візи, безпека документів, боротьба з організованою злочинністю та тероризмом, боротьба з відмиванням грошей, включаючи протидію фінансуванню тероризму, боротьбу з торгівлею людьми, наркотиками, корупцією, правове співробітництво у цивільних та кримінальних справах, судочинство, співпрацю у питаннях забезпечення верховенства права та в галузі затримання та ув'язнення.

Детальна інформація щодо розвитку співробітництва на цих напрямках подається у Розділі „Співробітництво між Україною та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки”.

Торговельно-економічне співробітництво між Україною та ЄС

Одним з пріоритетних напрямків зовнішньоекономічної діяльності України є подальший розвиток торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва з країнами ЄС.

За результатами аналізу показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами України за I квартал 2010 року Європейський Союз був одним з найбільших зовнішньоторговельних партнерів України (поряд з країнами СНД). Так, частка ЄС у загальному зовнішньоторговельному обороті товарами та послугами України з країнами світу склала 28,24% (СНД – 40,37% відповідно). При цьому, частка експорту до ЄС-27 товарів та послуг українського походження становила 23,58%, а імпорту з ЄС – 32,89% відповідно.

Обсяги обороту товарами та послугами з країнами – членами ЄС у I кварталі 2010 року зросли порівняно з аналогічним періодом 2009 року на 13,73% та склали 7,29 млрд. дол. США.

При цьому обсяги експорту товарів та послуг зросли в порівнянні з 2009 роком на 10,14% та склали 3,04 млрд. дол. США, а імпорт товарів та послуг зріс на 16,44% і склав 4,25 млрд. дол. США.

Сальдо торгівлі товарами та послугами з країнами ЄС склалося від'ємним в обсязі 1,21 млрд. дол. США проти -0,88 млрд. дол. США у відповідному періоді 2009 року.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну станом на 01.04.2010 р. з країн-членів ЄС склав 31532,9 млн. дол. США, що становить 78,8 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в українську економіку. Приріст прямих іноземних інвестицій, здійснених в українську економіку у період з 01.04.2009 по 01.04.2010 з країн-членів ЄС 2908,2 млн. дол. США.

Серед країн ЄС перше місце за обсягами інвестицій в Україну посідає Кіпр (9105,1 млн. дол.); друге місце посідає Німеччина (6644,4 млн. дол.); третє місце - Нідерланди (3841,0 млн. дол.).

Загальний обсяг прямих інвестицій з України станом на 01.04.2010 р. до країн-членів ЄС сягнув 6435,9 млн. дол., що складає 94,7 % від загального обсягу українських закордонних інвестицій (6793,2 млн. дол. США).

Серед країн ЄС перше місце за обсягами інвестицій з України посідає Кіпр (6346,4 млн. дол.), друге місце посідає Польща (49,0 млн. дол.), третє місце - Латвія (30,2 млн. дол.).

Інтеграція українського енергетичного сектору з ринком ЄС

Стратегія співпраці між Україною та ЄС у сфері енергетики визначається Меморандумом про взаєморозуміння між Україною та ЄС щодо співробітництва в енергетичній галузі (Меморандум), укладеним 1 грудня 2005 року. Положеннями Меморандуму передбачена реалізація п'яти дорожніх карт: Ядерна безпека; Інтеграція ринків електроенергії та газу; Підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів; Структурна реформа, підвищення стандартів техніки безпеки та охорони довкілля у вугільній галузі; Енергоефективність.

За чотири роки виконання Меморандуму досягнуто прогресу за напрямками:

Ядерна безпека

28 травня 2010 р. у Брюсселі було підписано звіт про завершення виконання проекту в рамках спільної групи Україна – ЄК – МАГАТЕ щодо оцінки стану ядерної безпеки на діючих АЕС України за напрямками: проектна безпека; експлуатаційна безпека; поводження з радіоактивними відходами та зняття з експлуатації; ядерне регулювання. При цьому зазначено, що задачі Спільного проекту виконані у запланованих обсягах. Міжнародні експерти позитивно оцінили реалізацію проекту у цілому та, зокрема, підтвердили відповідність українських АЕС чинним стандартам МАГАТЕ.

Меморандумом визначається, що однією з передумов членства України в Енергетичному Співтоваристві, є приведення стану ядерної безпеки діючих українських АЕС у відповідність до законодавства ЄС.

Інтеграція ринків електроенергії та газу

Уряд України підтвердив наміри щодо набуття членства в Енергетичному Співтоваристві. 18 грудня 2009 р. у Загребі було одностайно прийнято політичне рішення Ради міністрів Енергетичного Співтовариства, що Україна зможе набути членства у цій міжнародній організації за умови прийняття Верховною Радою закону “Про засади функціонування ринку природного газу” та набрання ним чинності. 2 липня 2010 р. проект Закону України “Про засади функціонування ринку природного газу” у першому читанні був прийнятий за основу Верховною Радою та 16 липня 2010 р. був підписаний Президентом України В.Ф.Януковичем.

Продовжується виконання проекту синхронізації Об’єднаної енергетичної системи України з мережею ENTSO-E (Європейська мережа системних операторів з передачі електроенергії). Зазначений проект здійснюється згідно з організаційними і технічними заходами ДП НЕК “Укренерго”. У рамках реалізації цього проекту опрацьовується проект Контракту між Мінпаливенерго та ENTSO-E результатом якого стане Каталог заходів, необхідних для інтеграції ОЕС України до енергетичного об’єднання європейських держав.

Підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів

Пріоритетним напрямком співпраці України та ЄС є реалізація проекту Євразійського нафтотранспортного коридору (ЄАНТК) шляхом інтеграції нафтотранспортних систем України та Польщі для постачання каспійської нафти нафтопроводом Одеса – Броди - Плоцьк на ринки європейських країн. ЄК рекомендує у подальшому опрацювати питання реалізації проекту ЄАНТК в рамках ініціативи „Східне партнерство”. На даний час МТП “Sarmatia Ltd” здійснює підготовку тендеру з вибору компанії, яка розроблятиме ТЕО проекту будівництва нафтопроводу “Броди – Полоцьк”, деталізацію траси нафтопроводу, а також рапорт про вплив проекту на навколишнє середовище. Загальна вартість продовження нафтопроводу оцінюється у сумі в € 252 млн.

Україна підтвердила свої зобов’язання щодо реформи газового ринку під час Спільної Міжнародної інвестиційної конференції Україна – ЄС (23.03.2009, м. Брюссель). На Конференції українська сторона представила “Мастер-план” з модернізації транзитної ланки ГТС України, який базується на першочергових проектах, включаючи інфраструктуру підземних газосховищ (ПГС), з подальшою їх поетапною реалізацією. У Спільній заяві щодо модернізації ГТС Україна висловила свій намір щодо поступової інтеграції до єдиного енергетичного ринку Європейського Союзу, зокрема, через набуття членства в Енергетичному співтоваристві. Реалізація досягнутих домовленостей базується на відборі конкретних проектів мастер-плану модернізації ГТС України з гарантованим фінансуванням.

Під егідою Світового банку за участю ЄБРР та Європейського інвестиційного банку проходить процес погодження ТЕО для підготовки 7 проектів, представлених українською стороною, з можливим фінансуванням до \$1.7 млрд. Відповідно, сума фінансової підтримки трьох банків буде розділена за проектами, відібраними кожним з банків. Завершити підготовку ТЕО всіх

проектів з пропозиціями щодо їх фінансування МФО планують до кінця 2010 року.

В контексті посилення енергетичної безпеки в Європі, зокрема надійного постачання природного газу до ЄС Україна підтримує пропозицію єдиного європейського регулятора ENTSO-G (Європейська мережа системних операторів по газу) встановити технічний інтерфейс по з'єднанню ГТС України з Газотранспортною мережею ЄС.

У лютому 2010 р. представник єдиного європейського регулятора ENTSO-G повідомив, що Правилами технічних процедур (Operational Procedures), розробка яких має бути завершена у 2010 р., буде передбачено можливість запрошення операторів третіх країн у якості спостерігачів до роботи в мережі ENTSO-G. Зокрема, було наголошено, що ENTSO-G планує розгляд питання про встановлення технічного інтерфейсу по з'єднанню ГТС України з Газотранспортною мережею ЄС.

Структурні реформи, підвищення стандартів із техніки безпеки та охорони довкілля у вугільній галузі

У 2008 р. розпочато виконання проекту TACIS щодо розробки політики та реформування вугільного сектору України. Проект має на меті розробити комплексну програму реформування вугільного сектору України до 2016 р. та підвищити шахтну безпеку. У 2008 р. обидві сторони погодили розробку ЄК спільно з Міністерством вугільної промисловості України, проекту на суму до 10 млн. євро, який буде профінансовано в рамках програми Співтовариства „Навколишнє середовище та раціональне використання природних ресурсів”. ЄК також готова надати експертну допомогу Україні щодо залучення зовнішнього інвестування для розв'язання цієї проблеми. Інвестиції, перш за все, спрямовуватимуться на впровадження в Україні технологій чистого вугілля на ТЕС.

Енергоефективність та використання відновлюваних джерел енергії

Поступово впроваджується програма інвестиційної підтримки впровадження енергоефективних технологій та використання альтернативних джерел енергії в Україні. Досягнуто домовленості про залучення європейських експертів до розробки українських стандартів енергомаркування побутового та промислового обладнання, що мають відповідати директивам ЄС та загальноєвропейській практиці впровадження рівнів енергоефективності обладнання.

У липні 2009 р. головуєча в ЄС Швеція започаткувала “Ініціативу щодо енергоефективності та захисту навколишнього середовища у Східній Європі/Україні” в рамках ініціативи “Східне партнерство”. ЄК висловила принципову готовність виділити 50 мільйонів євро протягом 5 років з бюджету Європейського інструменту сусідства та партнерства (ЄІСП) для України. Відповідно, Україна має передбачити в Державному бюджеті кошти на співфінансування процесу створення Фонду підтримки та реалізації конкретних проектів.

ЩО ТАКЕ СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО.

ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

Ініціатива щодо підготовки пропозицій до посилення відносин Європейського Союзу із східними сусідами була виголошена Прем'єр-міністром Республіки Польща Д.Туском на засіданні Європейської Ради у березні 2008 р. 26 травня 2008 р. міністри закордонних справ Республіки Польща та Королівства Швеція передали на розгляд глав зовнішньополітичних відомств держав-членів ЄС спільний позиційний документ щодо концепції «Східного партнерства».

Польсько-шведські пропозиції були підтримані державами-членами на засіданні Європейської Ради 20 червня 2008 р., на виконання рішень якого Європейська Комісія 3 грудня 2008 р. представила **Комунікацію «Східне партнерство»**.

Довідково: країнами-партнерами ініціативи «Східне партнерство» визначено Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Можливе залучення третіх сторін до реалізації окремих проектів «Східного партнерства».

Згідно Декларації Європейської Ради (19–20 березня 2009 р.) схвалено зазначену Комунікацію та затверджено зовнішньополітичну ініціативу «Східне партнерство».

7 травня 2009 р. відбувся установчий Саміт нової ініціативи ЄС «Східне партнерство», за результатами якого було прийнято **Спільну заяву**. Згідно зі Спільною заявою, «Східне партнерство» є доповненням до двосторонніх договірних відносин між ЄС та кожною з країн-партнерів (вихідна позиція України).

Серед положень Комунікації «Східне партнерство» можна виділити:

- оновлення договірно-правової бази відносин ЄС зі східними сусідами через заміну чинних Угод про партнерство та співробітництво на посилені угоди нового формату (п. 3.1);
- створення спеціальної програми допомоги для зміцнення адміністративної спроможності країн-партнерів (п. 3.1);
- створення поглиблених зон вільної торгівлі (ЗВТ), що, залежатиме від готовності економік країн-партнерів (пп. 3.2 та 4.2);
- лібералізацію візового режиму між ЄС та країнами-партнерами з можливістю започаткування безвізового діалогу з країнами-партнерами за умови попередньої «ефективної імплементації» угод про спрощення оформлення віз та реадмісію осіб (п. 3.3);
- зміцнення енергетичної безпеки ЄС та його партнерів на принципах Енергетичної Хартії (п. 3.4);
- вирівнювання регіонального розвитку країн-партнерів, підтримка соціально-економічного розвитку (п.3.5);
- запровадження багатостороннього політичного діалогу між ЄС та країнами-партнерами в рамках Саміту (раз на 2 роки), зустрічей на рівні

міністрів закордонних справ (щорічно) та в рамках чотирьох тематичних платформ (пп. 4.1 та 4.2);

- впровадження ініціатив-флагманів «Східного партнерства» мають на практиці продемонструвати переваги нової концепції.

«Східне партнерство» перебуває в умовах обмеженості коштів, наявних для фінансування його проектів.

Декларацією від 19–20 березня 2009 р. передбачено виділення 600 млн. євро на реалізацію цілей «Східне партнерство», однак чітко не визначено джерела фінансування цих обсягів.

Ефективність реалізації Східного партнерства залежатиме від донорських коштів, які вдасться спрямувати на додаток до фінансування з бюджету ЄС, а також позитивного вирішення питання щодо усунення дисбалансу між фінансуванням «південного» та «східноєвропейського» вимірів зовнішньої політики ЄС.

Інституційна структура

багатостороннього виміру «Східного партнерства»

Згідно з Комунікацією Європейської Комісії (п. 4.1), багатосторонній вимір «Східного партнерства» функціонує на чотирьох рівнях:

- **зустрічі глав держав** і урядів Східного партнерства (кожні два роки);
- **весняні зустрічі міністрів закордонних справ** держав-членів ЄС і країн-партнерів, які ознайомлюються з досягнутим прогресом і встановлюють політичні орієнтири (щорічно). В окремих галузях робота може розвиватися через галузеві міністерські конференції;
- **чотири тематичні платформи** відповідно до основних напрямків співпраці.

Довідково: 1. “Демократія, належне врядування та стабільність”; 2. “Економічна інтеграція та наближення до політик ЄС”; 3. “Енергетична безпека”; 4. “Міжлюдські контакти”.

Кожна платформа має комплекс реалістичних і періодично оновлюваних цілей – з відповідною програмою заходів. Зустрічі проводяться двічі на рік на рівні профільних вищих посадовців. Платформи підзвітні щорічним зустрічам міністрів закордонних справ. ЄК розробляє порядок денний засідань платформ у тісній співпраці з Головами ЄС і країнами-партнерами, а також головує на цих засіданнях. Функціонування платформ може підтримуватися через галузеві міністерські засідання.

- **панелі** для підтримки роботи платформ у конкретних сферах. Формат і учасники таких панелей визначаються відповідно до потреб.

Крім того, обговорюється питання створення інституційного механізму парламентського співробітництва в рамках «Східного партнерства».

Довідково: пункт 4.4 Комунікації: “Комісія вітала б будь-яку ініціативу Європарламенту, покликану зробити парламентське співробітництво у рамках ЄвроНЕСТ як складову «Східного партнерства». Пропонується парламентський діалог у форматі Трійки (Європейський Парламент, ОБСЄ та ПАРЄ) для підтримки багатостороннього аспекту «Східного партнерства».

Тематичні платформи

У червні 2009 р. проведено перші установчі засідання всіх 4-х тематичних платформ, під час яких схвалено загальні принципи і правила процедури їх діяльності, розглянуто основні цілі та презентовано окремі ініціативи-флагмани.

У жовтні – листопаді 2009 р. пройшли другі засідання тематичних платформ, за результатами яких схвалено їх основні цілі та Робочі програми на 2009-2011 роки. Крім того, погоджено концепції ініціатив-флагманів «Інтегроване управління кордонами» та «Попередження, готовність та запобігання наслідкам природних та техногенних катастроф».

8 грудня 2009 р. у м. Брюссель проведено щорічну зустріч міністрів закордонних справ держав-членів ЄС та країн-партнерів ініціативи ЄС «Східне партнерство».

Визначено українських координаторів діяльності відповідних тематичних платформ «Східного партнерства»:

- Мін'юст – платформа № 1 «Демократія, належне врядування та стабільність»;
- Мінекономіки – платформа № 2 «Економічна інтеграція та наближення до політик ЄС»;
- Мінпаливенерго – платформа № 3 «Енергетична безпека»;
- Бюро європейської інтеграції – платформа № 4 «Міжлюдські контакти».
- МЗС здійснює загальну координацію реалізації ініціативи.

Євронест

18 травня 2009 р. в Києві відбулося спільне засідання представників профільних парламентських комітетів країн-учасниць «Східного партнерства» для координації позицій щодо можливої участі в Парламентській асамблеї Євронест. За його результатами прийнято Рекомендації для національних парламентів Азербайджану, Вірменії, Білорусії, Грузії, Молдови і України щодо можливої участі в Євронест.

30 вересня у м. Брюссель відбулось установче засідання Делегації Європарламенту в Парламентській асамблеї Євронест, за результатами якого обрано керівництво (Бюро) Делегації. Президентом Делегації став представник Прогресивного альянсу соціалістів і демократів Крістіан Вігенін (Болгарія).

Парламентський вимір «Східного партнерства» став предметом обговорення на спеціальній закритій зустрічі, організованій Комітетом у закордонних справах Риксдагу Королівства Швеція 21 жовтня 2009 р. у м. Стокгольм. За відсутності остаточної консенсусної позиції країн-партнерів і держав-членів ЄС щодо формату Євронест було створено робочу групу у складі 6+5 (країни-партнери, Швеція, Польща, Іспанія, Європарламент, одна з країн Балтії) для узгодження організаційних питань проведення першого засідання Євронест у форматі асамблеї.

Сьогодні здійснюється розробка та погодження установчих документів Євронест, які були схвалені на першій сесії Парламентської асамблеї Євронест 24 березня 2010 р.

Ініціативи-флагмани «Східного партнерства»

У рамках багатостороннього виміру «Східного партнерства» триває робота над ініціативами-флагманами.

Довідково: 5 ініціатив-флагманів «Східного партнерства»: 1) інтегроване управління кордонами; 2) інструмент сприяння малому та середньому бізнесу; 3) розвиток регіональних ринків електроенергії, підвищення енергоефективності та використання відновлювальних енергоресурсів; 4) управління довкіллям; 5) посилення взаємодії у контексті попередження, підготовки та запобігання наслідкам природних та техногенних катастроф.

Підготовку концепцій ініціатив-флагманів здійснює Європейська Комісія. Результати опрацювання представляються на засіданнях відповідних тематичних платформ, які і приймають рішення про створення спеціальних робочих груп з реалізації відповідних ініціатив-флагманів.

На сьогодні здійснюється розробка ініціатив-флагманів: «Інтегроване управління кордонами» та «Попередження, підготовка та запобігання наслідкам природних та техногенних катастроф».

15–16 жовтня 2009 р. в м. Одеса пройшло перше засідання спеціальної панелі «Інтегроване управління кордонами», створеної в рамках тематичної платформи № 1, учасники якої схвалили позиційний документ щодо Інтегрованого управління кордонами. Висловлено пропозицію не обмежуватися в рамках проекту тільки прикордонними пунктами вздовж Паневропейського транспортного коридору та TRASECA. Домовлено про проведення декількох навчальних курсів та семінарів щодо управління та розбудови кордонів до започаткування флагманського проекту. На сьогодні на потреби ініціативи передбачено виділення 47 млн. євро з бюджету ЄС (для 6 країн-партнерів).

9 грудня 2009 р. в м. Гьотеборг (Швеція) відбулось установче засідання спеціальної панелі з питань реалізації ініціативи-флагмана «Попередження, підготовка та запобігання наслідкам природних та техногенних катастроф».

На сьогодні здійснюється робота щодо підготовки проектних пропозицій за участю заінтересованих сторін на найближчі чотири роки.

Довідково: ініціатива-флагман буде реалізована у дві фази. На потреби першої фази, що триватиме 48 місяців, передбачено 6 млн. євро з бюджету ЄС (на 6 країн-партнерів).

Громадський вимір «Східного партнерства»

У Комунікації Європейської Комісії запропоновано підтримувати подальший розвиток організацій громадянського суспільства, зокрема заснувати Форум громадянського суспільства «Східного партнерства» з метою сприяти налагодженню контактів між цими організаціями та їх діалогу з органами влади.

Європейською Комісією спільно з Швецьким Головуванням в ЄС та Європейським економічно-соціальним комітетом 16–17 листопада 2009 р. у м. Брюсселі проведено Форум громадянського суспільства «Східного партнерства». У Форумі взяло участь більше ніж 200 представників з країн-партнерів «Східного партнерства», держав-членів ЄС, міжнародних організацій та третіх країн.

Довідково: Форум функціонує в рамках чотирьох робочих груп за принципом відповідних тематичних платформ «Східного партнерства». За підсумками його установчого засідання обрано координаторів робочих груп, які також є членами Керуючого комітету Форуму – колегіального органу, що відповідатиме за роботу з організаціями-учасниками Форуму та підготовку пленарних засідань.

Зустрічі/конференції Форуму у форматі пленарних засідань відбуватимуться, принаймні, раз на рік.

З метою обміну найкращим досвідом та експертизою тематичні робочі групи Форуму готуватимуть рекомендації щодо практичних елементів розвитку співробітництва в рамках тематичних платформ «Східного партнерства».

Висновки і рекомендації установчого засідання Форуму було представлено на розгляд першого засідання міністрів закордонних справ країн-учасниць «Східного партнерства» 8 грудня 2009 р. в м. Брюссель.

Довідково: в рекомендаціях значної уваги приділено ролі організацій громадянського суспільства в сфері інформування населення з питань розвитку відносин з ЄС. Вирішено вважати організації громадянського суспільства інституційним партнером ЄС, його країн-членів та країн-учасників «Східного партнерства» в питаннях планування, впровадження, моніторингу та розвитку програм багатостороннього співробітництва.

В рамках засідання створено Керуючий комітет Форуму. До його складу обрано представників України: куратором на рівні країни – Святослава Павлюка (Фундація ПАУСІ) та координатором групи навколишнє середовище, зміни клімату та енергетична безпека – Михайла Гончара (Центр Номос).

Двосторонній вимір «Східного партнерства»

З огляду на те, що Україна не розглядає «Східне партнерство» як рамкову політику, двосторонній вимір ініціативи для України зводиться до тих його нових елементів, яких не було у двосторонніх відносинах з ЄС. До них належать **Програма Всеохоплюючої інституційної розбудови та Програма регіонального розвитку.**

На сьогодні триває процес концептуального оформлення Програми Всеохоплюючої інституційної розбудови. 24 листопада 2009 р. Українською Стороною передано на розгляд Сторони ЄС позиційний документ щодо засад та змістовного наповнення Програми.

На початку грудня 2009 р. на ім'я Прем'єр-міністра України надійшов лист члена Європейської Комісії Б. Ферреро-Вальднер щодо започаткування Програми, який опрацьовується в органах виконавчої влади. Для обговорення ініціативи у лютому 2010 р. відбулась місія експертів ЄК, за результатами були з'ясовані та погоджені основні модальності подальшої спільної роботи над Програмою.

Розбудова Програми регіонального розвитку відбуватиметься на основі виконання положень Меморандуму про взаєморозуміння для встановлення діалогу про регіональну політику між Мінрегіонбудом та Європейською Комісією від 22 липня 2009 р.

Довідково: розроблено Робочу програму щодо імплементації Меморандуму, яка визначає перелік запланованих сторонами заходів на період до 2011 р.

Започаткування співробітництва з окремими державами у рамках «Східного партнерства»

Білорусь

30 жовтня 2009 р. в Києві відбулися українсько-білоруські консультації з питань взаємодії в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство», за результатами яких домовлено про підготовку двох спільних документів (по лінії прикордонних та митних служб), що міститимуть узгоджені підходи України та Білорусі до можливих проєктів в рамках ініціативи-флагмана «Інтегроване управління кордонами».

Сторони також узгодили текст Меморандуму між МЗС України та МЗС Республіки Білорусь про взаємодію у реалізації взаємовигідних проєктів в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство», який підписано 5 листопада 2009 р.

Литва

У контексті домовленостей Президентів України та Литви Українською Стороною передано (23 листопада 2009 р.) на розгляд Литовської Сторони пропозиції щодо напрямів можливого двостороннього співробітництва в рамках «Східне партнерство».

Довідково: головним проєктом запропоновано визначити запровадження системної програми стажування українських державних службовців в органах влади Литви з метою підвищення їх спроможностей у виконанні завдань у сфері європейської інтеграції.

Під час зустрічі міністрів закордонних справ України, Литви та Білорусі 22 листопада 2009 р. в м. Києві схвалено перелік сфер можливої тристоронньої співпраці в рамках «Східного партнерства» та домовлено сприяти налагодженню безпосередніх контактів між профільними міністерствами та відомствами трьох держав для подальшої розробки конкретних проєктів відповідними робочими групами.

Підготовлено відповідний спільний лист міністрів закордонних справ України, Литви та Білорусі на адресу Члена Єврокомісії Б.Ферреро-Вальднер, Високого представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки К. Ештон та Міністра закордонних справ Швеції К. Більдта з метою ознайомлення Сторони ЄС зі схваленим переліком можливих сфер тристоронньої співпраці в рамках ініціативи.

26 листопада 2009 р. в Києві відбулися попередні експертні консультації з питань взаємодії у сфері історико-культурної спадщини в рамках «Східного партнерства».

Польща

Експертні консультації з питань взаємодії в рамках «Східного партнерства» із залученням профільних міністерств і відомств проведено 17 грудня 2009 р. в м. Київ.

За їх підсумками домовлено сприяти налагодженню безпосередніх контактів між представниками профільних органів влади України та Польщі для подальшого предметного обговорення можливостей започаткування конкретних проектів.

Словаччина

На сьогодні центральними органами виконавчої влади опрацьовується позиційний документ Словацької Сторони «Внесок Словаччини у «Східне партнерство».

Відповідні українсько-словацькі консультації із залученням міністерств і відомств мають відбутися в Києві протягом першого півріччя 2010 року.

http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=224168250&cat_id=223345569

«НАЛЕЖНЕ ВРЯДУВАННЯ». ЗАВДАННЯ, ЯКІ СТОЯТЬ ПЕРЕД УКРАЇНОЮ НА ШЛЯХУ ДО ЄС

Оскільки успіхе функціонування норм законодавства значною мірою залежить від властивого розуміння та дотримання своєрідного «духу права», дуже важливим стає не лише прийняття певних законодавчих норм, але й те, яким чином вони виконуються. Метою ЄС є зміна філософії реалізації політики. Найбільш загально дану філософію можна окреслити за допомогою гасла «ближче людських справ».

1. В документах ЄК часто згадується поняття «належне врядування», яке загалом описує ті принципи реалізації політики, які пропагуються Європейським Союзом.

Насамперед, слід пояснити, чим є врядування загалом. Термін «врядування» означає **процес прийняття рішень та процес реалізації прийнятих рішень**. Уряд (державна влада) найчастіше є лише **одним з акторів**, які приймають участь у цьому процесі. У більшості суспільств в цей процес залучені різноманітні актори (формально або неформально), які діють в рамках різноманітних структур (так само формальних або неформальних). Саме так виглядає справа в Україні – варто згадати хоча б групи інтересів, пов'язані з бізнесом.

Отже, чим є «належне врядування», тобто «правильна» модель прийняття рішень та їх реалізації, що пропагується ЄС? Насамперед, варто переглянути основні принципи, на яких основано розуміння «належного врядування» в Європейському Союзі.

2. Згідно з різними концепціями принципи належного врядування визначаються по-різному. Згідно з **«Білим документом європейського врядування»**, прийнятим Європейською Комісією в липні 2001 р., принципами належного врядування, на яких основано функціонування політичної системи ЄС, які Комісія прагне посилювати та «експортувати» у глобальному масштабі є:

- Прозорість
- Участь усіх зацікавлених
- Відповідальність
- Ефективність
- Послідовність

3. Прозорість – установи повинні працювати відкрито. Вони повинні активно комунікуватись з громадянами, інформувати про свою діяльність та рішення, які ними приймаються. При цьому спосіб комунікації повинен бути доступним та зрозумілим для громадян.
4. Участь усіх зацікавлених – якість та ефективність процесу прийняття рішень залежить від забезпечення широкої участі різноманітних акторів в цілому процесі прийняття рішень – від концепції до реалізації. Участь зацікавлених сторін є запорукою довіри, яка збільшує шанси досягнення оптимального результату. Участь усіх зацікавлених залежить насамперед від волі органів державної влади та їхньої готовності прийняти стратегію залучення інших акторів у процес прийняття рішень.
5. Відповідальність – ролі у законодавчому та виконавчому процесах повинні бути чітко визначеними. Кожна установа/орган повинні мати чітко визначені обов'язки та нести за них відповідальність. Також повинен бути чітко визначений обсяг відповідальності для органів різного щабеля (центральні, регіональні, місцеві).
6. Ефективність – ефективне прийняття рішень повинно відбуватись вчасно, завдяки ньому повинні бути вирішені актуальні проблеми на основі виразних завдань, оцінці можливих результатів та, якщо це можливо, врахуванню минулого досвіду.
7. Послідовність – всі дії в процесі прийняття рішень повинні бути послідовними та зрозумілими. Оскільки рівень інтеграції України з ЄС зростає, зростає також обсяг співзалежності. Деякі сфери діяльності вимагають спільних дій та врахування інтересів другої сторони. Досягнення консенсусу означає, що прийняття рішень відбувається на підставі погодженої між усіма учасниками позиції, своєрідного «найменшого спільного знаменника».
8. Таким чином, можна представити своєрідну модель «європейського врядування»: у процесі реалізації політики приймають участь різноманітні актори (урядові, неурядові, регіональні, локальні), які можуть бути зацікавленими у вирішенні конкретного питання. Найбільш загально – в цьому процесі приймають участь органи державної влади, органи місцевого самоврядування та організації громадянського суспільства, які є партнерами.

Найкращим прикладом такої моделі реалізації політики може бути принцип субсидіарності (основоположний для ЄС), що забезпечує вирішення питань на рівні, який найкраще може це виконати – якомога ближче до зацікавлених.